ALAS SLOVAKIA, s.r.o.
Polianky 23, 841 01 Bratislava

Lošonec - stavebný kameň, paleobazalt

Ťažba výhradného ložiska nevyhradeného nerastu

Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie

k správe o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z. z.
o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

Bratislava, jún 2025

Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie

Charakteristika činnosti, dôvody posudzovania

Činnosťou, ktorá je predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. v predkladanej environmentálnej dokumentácii je ťažba a úprava stavebného kameňa na ložisku Lošonec, v k. ú. obce Lošonec.

Ide o výhradné ložisko nevyhradeného nerastu, kde nerastnou surovinou je stavebný kameň - paleobazalt (st. názov „melafýr“), vhodný na výrobu drveného kameniva. Ťažobnou organizáciou je sp. ALAS SLOVAKIA, s.r.o., Polianky 23, 841 01, Bratislava.

Činnosť sa na území vykonáva už od r. 1962 a to na základe platného povolenia. Vydané povolenie nestanovuje maximálnu ročnú ťažbu a je platné do vydobytia všetkých vyťažiteľných zásob.

Ťažba sa vykonáva v určenom dobývacom priestore na ploche 33,3 ha. Terajšia priemerná ročná ťažba (priemer za roky 2019 - 2023) je okolo 340 tis. ton za rok, po modernizácii úpravárenskej linky by mohla dosiahnuť okolo 600 tis. ton ročne.

Navrhovateľ plánuje vybudovať novú modernú úpravárenskú linku, s účinnejším odprašovacím zariadením, a z toho dôvodu bude žiadať Obvodný banský úrad Bratislava o nové povolenie banskej činnosti. Jedným z nevyhnutných podkladov na vydanie nového povolenia je záverečné stanovisko z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z.

Predkladaná správa o hodnotení je druhostupňovou environmentálnou dokumentáciou, vypracovanou na základe určeného rozsahu hodnotenia príslušným úradom - Ministerstvom životného prostredia SR, Bratislava[1]. Zhotoviteľom environmentálnej dokumentácie je sp. ENVIGEO, a. s., Banská Bystrica.

Identifikácia najvýznamnejších vplyvov, chránené územia

Samotný kameňolom je situovaný v dostatočnej vzdialenosti od obce, takže samotná ťažba a úprava kameňa negeneruje závažnejšie negatívne vplyvy na obyvateľstvo.

Závažnejšie negatívne vplyvy činnosti sú dôsledkom dvoch faktorov, súvisiacich s ťažbou nerastnej suroviny:

- nákladná doprava prechádza cez obec a je zdrojom hluku, prašnosti, exhalátov, zhoršuje dopravné zaťaženie, čo všetko má vplyv na pohodu a kvalitu života rezidentov,
- kameňolom existuje uprostred chránených území prírody - CHKO Malé Karpaty a Chránené vtáčie územie Malé Karpaty (SKCHVU014) - a v blízkosti Územia európskeho významu Biele Hory (SKUEV0267), ako aj v blízkosti biokoridoru nadregionálneho významu „Hrebeňový systém Malých Karpát“ (NRBk2).

Štúdie vypracované pre správu o hodnotení, spôsob hodnotenia závažnosti vplyvov

V hodnotiacej správe, v súlade s určeným rozsahom hodnotenia, boli najvýznamnejšie vplyvy činnosti hodnotené formou špecifických technických, či terénnych štúdií, zahrnujúcich merania, modelovania a porovnávanie zistených údajov s limitnými alebo normovými hodnotami. Boli spracované nasledovné štúdie:

[1] Rozhodnutie Ministerstva životného prostredia SR č. 12013/2024-11.1.1/ssch z 03.10.2024

- ☐ akustická (hluková) štúdia - meranie hluku a modelovanie parametrov hlukovej záťaže,
- ☐ rozptylová (imisno-prenosová) štúdia - modelový výpočet hmotnostných tokov pre tuhé znečisťujúce látky (TZL),
- ☐ zdravotná štúdia (hodnotenie vplyvu na verejné zdravie) - posúdenie parametrov z technických štúdií a iných informačných zdrojov s hygienickými a zdravotnými limitmi,
- ☐ dopravná štúdia - meranie intenzity dopravy a modelovanie prírastku dopravy, posúdenie kapacity križovatky,
- ☐ primerané hodnotenie vplyvov činnosti na územie sústavy Natura 2000 - hodnotenie miery vplyvu činnosti na predmet ochrany v chránenom vtáčom území, najmä druhy vtákov európskeho významu, a ich biotopy, na základe terénneho výskumu,
- ☐ prítoky do stavebnej jamy - technický výpočet na základe obhliadky a zistených parametrov hornín.

Návrh opatrení

Závery a odporúčania z technických štúdií boli spracované do návrhu zmierňujúcich opatrení územnoplánovacích, technických, technologických, organizačných, prevádzkových a iných.

Kľúčovým zmierňujúcim opatrením, o realizáciu ktorého sa navrhovateľ v súčinnosti s obcou dlhodobo snaží, je vybudovanie alternatívnej prístupovej cesty do kameňolomu, obchádzajúcej obec. Je však potrebné povedať, že ide o proces ktorý priamo s posudzovaním vplyvov nesúvisí, začal skôr a navrhovateľ v ňom bude pokračovať bez ohľadu na výsledok procesu posudzovania vplyvov.

Z územnoplánovacích opatrení je to upozornenie na skutočnosť, že na konci ťažby bude v ťažobnom dvore vytvorené jazero podzemnej vody na povrchu, ktorého využitie môže obec zakomponovať do svojho územného plánu.

Z technických opatrení je to dôraz na vyšší technologický štandard odprašovacích zariadení.

Ťažba u úprava stavebného kameňa na výhradnom ložisku podlieha štátnej regulácii a kontrole vo viacerých oblastiach.

V súvislosti s tým je ťažobná organizácia povinná implementovať do pracovných činností a postupov požiadavky vyplývajúce z:

- banského zákona (BOZP, strelné práce, bezpečnosť pracoviska, bezpečné sklony a svahy, vedenie banskomeračskej dokumentácie, záznamy a výkazy, ...),
- vodného zákona (nakladanie so znečisťujúcimi látkami, havarijný plán, opatrenia na vypúšťanie banskej vody, ...)
- zákona o ovzduší (povinnosti prevádzkovateľa stredného zdroja znečistenia, plán riadenia prašnosti, merania prašnosti, ...
- a podobne.

Z iných opatrení je to požiadavka na prijatie účinných opatrení na identifikáciu a elimináciu nepôvodných druhov a inváznych druhov rastlín a drevín.

V súčinnosti s orgánom Štátnej ochrany prírody SR (Správa CHKO Malé Karpaty) bude na základe výsledkov primeraného posúdenia vplyvu činnosti na územia Natura 2000 (CHVÚ Malé Karpaty) potrebné implementovať kompenzačné opatrenia na zmiernenie straty potravného a potenciálneho hniezdneho biotopu pre chránené druhy vtákov tesár čierny *(Dryocopus martius)*, ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos)* a muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis),* ako aj straty biotopov národného významu (Ls2.2, Ls3.5.1).

K prijatiu opatrení na základe konsenzu so štátnou správou v oblasti ochrany prírody a správcom lesných porastov (Lesy SR) bude potrebné najneskôr pri konaní o vyňatie parciel z LPF v dobývacom priestore niektorým z nasledujúcich spôsobov, v rozsahu primeranom vykázanej strate:

- kúpa alebo prenájom určitej plochy dubového alebo bukového lesa s vekom viac ako 100 rokov a jeho ponechanie na prirodzený vývoj,
- výkup určitého počtu dubov alebo bukov z hlavnej stromovej etáže v poraste s vekom viac ako 100 rokov a ich ponechanie na dožitie.

Rozsah kompenzácie pri strate biotopov bude vychádzať o. i. z rozsahu zásahu do lesných porastov (parcely môžu byť vynímané postupne), priorít ochrany územia a v neposlednom rade aj od možností navrhovateľa.

Záver

Dlhodobá koexistencia ťažobnej činnosti a obce Lošonec so sebou prináša aj negatívne vplyvy, ktorých mieru vo všeobecnosti môžeme označiť za významnú, ale únosnú. Navrhovateľ si uvedomuje svoj diel zodpovednosti na stave životného prostredia v obci Lošonec a preto hľadá obojstranne výhodné riešenia súčasnej situácie a zodpovednú spoluprácu s obcou.

Vypracoval:

RNDr. Jaroslav Schwarz, ENVIGEO, a. s., Banská Bystrica, júl 2025